

Mannen ook vaak bang in 't donker

Wanneer de relatie tussen ruimtelijke ordening en onveiligheid aan de orde komt, gaat de aandacht vooral uit naar vrouwen. Het zijn echter meestal mannen die de onveilige locaties ontwerpen. Dit overdenkende kwam bij Barry Smits-Roimans de vraag op: 'Voelen mannen zich dan niet onveilig en als zij zich onveilig voelen, waar is dat dan?' Dit schrijft zij in de inleiding van haar onderzoek, 'Wat denkt u, hoeveel Tilburgse mannen zich onveilig voelen?' Tevens wilde zij in het belang van de bestrijding ervan, weten op welke plaatsen zowel mannen als vrouwen zich onveilig voelen. Mensen voelen zich immers door dit gevoel belemmerd in het vrij gebruik van (semi-) openbare ruimten.

AEMILIA DE KONINGH*

Smits-Roimans onderscheidt objectieve en subjectieve onveiligheid. Bij de eerste gaat het om de plaatsen waar daadwerkelijk een aanranding of vechtpartij heeft plaatsgevonden, waarvan aangifte gedaan is bij de politie. Bij subjectieve onveiligheid, die van even groot belang is, gaat het om de gevoelens van mensen bij de beleving van een bepaalde plaats. Dit subjectieve gevoel verschilt bij mannen en vrouwen: vrouwen ervaren vooral de dreiging van seksueel geweld en tasjetroof, mannen zijn bevreesd betrokken te raken bij vechtpartijen en straatroof.¹

Vrouwen maken een inschatting van de plaatsen waar een dader eventueel kan toeslaan, mannen associëren deze met locaties waar echt iets is voorgevallen. Locaties waar seksueel geweld tegenover vrouwen heeft plaatsgevonden komen veelal overeen met plaatsen die 'eng' gevonden worden. Vooral niet-woongebieden vallen hieronder, zoals bedrijfsterrains, groenvoorzieningen, tunnels en bushaltes.

Om seksueel geweld uit de weg te gaan vertonen vrouwen anticipatiegedrag: zij nemen bepaalde voorzorgsmaatregelen om dit te voorkomen. Een voorbeeld hiervan is het mijden van parken in het donker; 90% van de vrouwen waagt het niet in het donker in een park te komen.²

Hoofdroutes

Teneinde een veiliger omgeving te verkrijgen stelt Smits-Roimans voor hoofdroutes en belangrijkste bestemmingen die vrouwen aandoen te inventariseren en aan deze prioriteit te verlenen bij ruimtelijke maatregelen.

Een gevoel van onveiligheid wordt vaak in de hand gewerkt door slechte straatverlichting. Het aanbrengen van betere verlichting zou al een stap in de goede richting zijn.

Foto: NV Philips

Deze kunnen variëren van het aanbrengen van extra verlichting tot het zorgen voor een vorm van menselijk toezicht. Daarbij kan gedacht worden aan functiemenging door woon-, werk-, en recreatiegebieden dicht bij elkaar te localiseren. Wat betreft de mannen begint Smits-Roimans met een theoretische uiteenzetting van de achtergronden van vechtpartijen en straatroof onder bedreiging van geweld. Vechtpartijen blijken vooral 's avonds en bij uitgaansgelegenheden in steden met meer dan 100.000 inwoners voor te komen. De meeste vinden plaats in hoofdstraten die van horecagelegenheden naar

haltes van het openbaar vervoer leiden. Wekelijks zijn twee pieken te constateren, op vrijdag- en zaterdagavond. Straatroof vindt onregelmatiger en eerder in de buurt van banken en stations plaats. Over anticipatiegedrag van mannen ter voorkoming van vechtpartijen en straatroof is heel weinig bekend.

Eng

Omdat dit jaar een onderzoek naar onveiligheidservaring onder Tilburgse vrouwen werd afgerond, heeft Smits-Roimans op de resultaten hiervan aansluiting gezocht.³ Uit een enquête onder 300 Tilburgse mannen blijkt dat ook zij bang kunnen zijn: 25% denkt 's avonds buitenshuis lastig gevallen te worden. Voor Tilburgse vrouwen geldt wel een veel hoger percentage van 58%. Bijna een op de tien mannen gaat om die reden 's avonds niet de deur uit, terwijl dit bij een op de vijf vrouwen het geval is. Daarentegen weten iets meer mannen (64,5%) dan vrouwen (62,5%) onveilige locaties in de stad aan te geven. Dat ook mannen anticipatiegedrag vertonen blijkt uit het onderzoeksresultaat dat mannen vaker dan vrouwen straten met bars en discotheken mijden. Ook maken zij vaker voor alle zekerheid een omweg en vermijden ze parkeergarages. De veronderstelling dat de plaatsen waar mannen zich onveilig voelen ongeveer samenvallen met die welke vrouwen aanwijzen, klopt. Toch is het zo dat mannen een locatie eerder eng vinden vanwege sociale factoren (er komen mensen die de respondent niet aanstaan) en vrouwen eerder vanwege situationele factoren (onoverzichtelijk). Mannen voelen zich vooral onveilig op monofunctionele plaatsen zoals winkelcentra, op stille plaatsen zoals bosgebieden, op slecht bekend staande plaatsen zoals straten met cafés, op donkere plaatsen zoals parkeergarages en fietsboxen, en op onoverzichtelijke plaatsen zoals fietspaden aan de autoweg of tunnels. Dit zijn veelal plaatsen die ook naar voren komen uit onderzoeken onder vrouwen.

Barry Smits-Roimans beveelt tenslotte de gemeentelijke beleidsma(a)k(st)ers aan ook een inventarisatie te maken van hoofdroutes waarlangs mannen zich verplaatsen en locaties waar zij vooral verblijven, en aan de belangrijkste plaatsen prioriteit te verlenen bij de bestrijding van vechtpartijen en straatroof. Een van de oplossingen in de vorm van ruimtelijke maatregelen zou het minimaliseren van de afstand tussen horecagelegenheden en haltes voor openbaar vervoer kunnen zijn.

*Redactie Agora

Auteur: Barry Smits-Roimans

Titel: Wat denkt u, hoeveel Tilburgse mannen zich onveilig voelen?

Verkrijgbaar: VAT, Woutje de Zeeuw, Stappengoorweg 201, 5022 DD Tilburg, tel. 013 - 360853 (f 25,-).

Oude nummers Agora

De hele tweede jaargang van Agora is nog verkrijgbaar. Met scriptieoverzichten van april 1985 tot april 1986. f 2,50 per nummer, f 7,50 voor de hele jaargang (exclusief portokosten).

Te bestellen bij: STRABO, redactie Agora Herengracht 498

1017 CB Amsterdam
tel. 020 - 271958/260817

1. Maakt de gelegenheid de dader?, Rijksplanologische Dienst, 's-Gravenhage, nov. '85

2. Angst voor seksueel geweld: van overdreven angst naar gerechvaardigde woede, F. Albach en B. Ensink, Leiden, 1983.

3. De engste stad van 't land, Gwen Kriekaard e.a. Vrouwen centrum Tilburg, 1987.